

ji, pa čisto vsakega na enak način natulim ali se mu vržem okrog vratu. Vsem so dane možnosti, da se realizirajo. Vprašanje pa je, koliko si pogumen in opremljen. Si se zmožen soočiti tudi s porazom ali ne. Si upaš tvegati? Velikokrat v življenju sem tvegala. Dala odpoved v varni službi, se ločila in šla. In spet so mnogi vpili, da bom propadla, a se je zmeraj izkazalo, da je bilo tveganje zame samo koristno.

Glorija Marinovič

ŽELJA PO ŠČEPCU SOLIDARNOSTI

Peter Svetina: »V otroški in mladinski literaturi je svet marsikdaj poenostavljen (...), ampak obstajajo mojstri, ki se do otrok obnašajo povsem odraslo, nič kaj niso prizanesljivi do njih.«

Peter Svetina je bil za večernico nominiran s knjižico Mrožek dobi očala, nadaljevanje knjige O mrožku, ki si ni hotel striči nohtov.

Začniva s prihodnostjo: je mrožkovih življenjskih preizkušenj z nominirano knjigico Mrožek dobi očala konec? Zdi se tak simpatičen junak, da se mu ima gotovo še kaj pomenljivega zgoditi ...

Bog ve, mogoče še pride kakšna epizoda.

Dalje oziroma nazaj: ste že pri dolgo-nohtem mrožku (O mrožku, ki si ni hotel striči nohtov) vedeli, da se mu bodo drugačnosti dogajale, kot vsem mrožkom tega sveta, v nadaljevanjih?

Mrožek je mrožek iz mestnega parka v Bodu, daleč na norveškem severu. Tako kamnito sam je bil tam, ko sva ga z ženo tu in tam obiskala, da sem si rekel: Mora priti v zgodbo. Pa je prišel. Z nohti je pa

reč taka, da sem jih imel sam, in to na desni roki, ker sem dolga leta igral kitaro, brez nohtov igrati kitaro je namreč malo težje. Čudno so me gledali na trolejbusu, ko se držiš z roko za drog, čudno so me gledali sošolci in zmeraj sem moral razlagati, da igram kitaro. Aja, so rekli potem. Z očali nisem imel sam nikakršnih težav, jih je imel pa sprva morski lev v živalskem vrtu v neki drugi zgodbi, ampak ko me je urednik Andrej Ilc nagovoril za še eno mrožkovo zgodbo, sem dal očala tudi njemu. Imam še zdaj kdaj malce slabo vest.

Skupni imenovalec dosedanjih ubesedenih mrožkovih peripetij in njihovih srečnih zaključkov vidim v sloganu vsi drugačni – vsi enakopravni. Se vam zdi to preveč nasilna (ne po sebi, ampak v razmerju do teksta, seveda) poanta?

Sloganom nisem kdaj posebej naklonjen. Tudi mi ni blizu postopek, kjer se išče v besedilu opravičilo za ponazoritev kakšne čim bolj jasno izražene ideje. Ko si mrožek ni hotel striči nohtov, je bila zadaj osebna izkušnja, ko je dobil očala ... ja, tu ni bilo zadaj nič drugega kot želja po enem ščepcu (človeške, živalske) solidarnosti. Je pa povsem jasno, da bralec, kritik razbira v delu marsikaj in da to po svoje označi.

Pišete za otroke in za odrasle pa še univerzitetni profesor književnosti ste. Povejte: zapriseženi literaturologi trdijo, da bi morali mladinsko literaturo meriti z enakimi vatli kot odraslo literaturo. Seveda mislijo s tem na to, da je treba pri obeh izhajati iz estetske dominacije, načina, kako so spoznavni ali pa etični elementi vkomponirani v delo. S tem se najbrž vsi strinjamo. Ampak nekaj je vseeno drugače, ne? Ne znam si predstavljati dobrega literarnega dela za odrasle, kjer bi lahko tako mirno povzeli poanto ...

Pri prozi, zlasti realistični prozi 19. stoletja, pa seveda tudi pri zgodnejši in

sodobni prozi, kjer je v ospredje postavljena zgodba, je poanta ponavadi še kar jasno izražena. Težave so večje pri sodobni prozi, kjer zgodba ni v ospredju, ampak so v ospredju jezikovni postopki ali kaj drugega. Zlasti pa je težava s prepoznavnostjo poante pri poeziji, tu so interpretacije nebrežne. V otroški in mladinski literaturi je svet marsikdaj poenostavljen, problem tudi, najbrž zato, ker smo mnenja, da je otrokov doživljajski svet manjšega obsega kot svet odraslega. Tudi okolje otroku prilagajamo, ker se nam zdi, da bo razumel samo tisto, kar je v njegovi neposredni bližini. Ampak obstajajo mojstri, ki se do otrok obnašajo povsem odraslo, nič kaj niso prizanesljivi do njih, ne v jeziku ne v temi, obenem pa so tako otroški in otroško prepričljivi, da te kar osupne. Zajčeva Abecedarija je že ena od takih knjig.

Ne znam si seveda predstavljati še marsičesa, recimo sodelovanja med avtorjem besedila in ilustratorjem. Risbe Mojce Osojnik so srčkane in duhovite, ne bom pozabila na test vida, kjer najdemo, namesto antropomorfnih simbolov, ribice vseh oblik in velikosti ... Kako gre to? Je vse njeno ali kakšno stvar predlagate tudi vi?

Z Mojco so naju pravzaprav dobili, oba urednika pri Mladinski knjigi namreč. Od tam naprej je Mojca slikala po svojem, nič se nisva pogovarjala. Pa se mogoče niti ni bilo treba. Sama je narisala v prvi knjigi mrožkov odhod v svet: v morje spušča papirnate ladvice, da bo našel pot domov. Tega ni bilo v tekstu. To je ilustratorska poezija, dodana zgodbi.

Kako pa se vmes godi drugim vašim otroškim junakom? Mojstru Pipu recimo? Res bi bilo škoda, če bi nehal detektirati. Zdi se mi, da mu je bilo posvečene premalo kritiške (če kaj takega pri mladinski književnosti sploh imamo) pa nagradne in podobne pozornosti. Najbž ne moremo reči,

da nimamo žanrske mladinske literature, ampak prav detektivske, sherlockovske pa, po Suhodolčanu, res komaj kaj. Je razlog nesprejetja, morda podcenjevanja žanra kot takega?

Z mojstrom Pipom je tudi zanimiva zgodba. Jaz sem imel mojstra Pipa kot starejšega možaka, ilustrator Damijan Stepančič je narisal pa poba. In ko sem šel še enkrat skozi besedilo gledat, ali res ni kje naravnost povedano, koliko je pravzaprav star, sem odkril, da res nikjer. In je ostal deček. Kar se pa slovenskih mladinskih kriminalk tiče – mislim, da jih je kar za kak ducat diplom, če ne še za kaj več. Je pa žanr kot žanr vedno porinjen malo na obrobje, najbrž zato, ker mora uresničevati neko shemo, če hoče žanr biti. Mora biti do neke mere šablonski. Ampak šablonski je tudi sonet, pa kaj je iz njega naredil Milan Jesih!

Petra Vidali

EDINA VEČNOST, KI NAM JE NA VOLJO

Bina Štampe Žmavc: »Zdi se mi, da se prostor slovenske mladinske književnosti oži in fokusira na eno samo predvidljivo temo.«

Res ne bi mogli reči, da vaše prejšnje knjige niso lepe, zmeraj so so uredniki potrudili, da je bila vaša poetičnost primerno ilustrirana. Ampak za letošnjo večernico nominirani Pogašeni zmaj je vseeno nekaj posebnega. Slovenski ilustratorji sicer pogosto pospremljajo prevedene pravljice, slovenske pa zelo redko dobijo tuje ilustratorje. Ste zadovoljni, kajne?

Bilo bi seveda popolno sprenevedanje, če bi trdila, da s knjigo Pogašeni zmaj nisem zadovoljna. Kot bi bilo sprenevedanje trditi, da sem bila zadovoljna z vsemi